

19 september 2022

Reactie actualisatie Erkende Maatregelenlijsten

Graag maken VNO-NCW en MKB-Nederland gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de in consultatie gebrachte wijzigingen in verband met de actualisatie van de erkende maatregelenlijsten.

Vergeleken met de vorige consultatie en onze reactie (d.d. 15 december 2021¹) is het positief dat is toegezegd dat de zgn. decentrale sectoren als de horeca en de retail ook onder de nationale energiebesparingsplicht vallen. Daar hebben we in onze vorige reactie voor gepleit. Ook wordt er voortgang gemaakt om bedrijven met zeer veel vestigingen administratief te ontlasten. Wij hebben daar ook benadrukt dat het helder moet zijn waar ondernemers aan moeten voldoen, en dat de te nemen maatregelen uitvoerbaar zijn. We moeten constateren dat deze gevraagde verbeteringen nog niet zijn gerealiseerd: de toelichting en maatregelen zijn niet voldoende helder, en roepen zelfs een aantal aanvullende vragen op. Onze belangrijkste suggesties voor verbetering zijn de volgende:

- Draag zorg voor toegankelijke en heldere EML-lijsten voor ondernemers.
- Heroverweeg (tijdelijk) maatregelen die te complexe technische en inhoudelijke voorwaarden hebben waardoor plaatsing op de EML de uitvoering niet ten goede komt.
- Laat de terugverdientijd matchen met de praktijk.
- Zorg dat de uitvoering van de maatregelen financieel en praktisch mogelijk is voor alle betreffende bedrijven.

Ook plaatsen wij bij een aantal specifieke maatregelen nog opmerkingen, die volgen op de generieke punten. Wij gaan hierover graag nader in gesprek met EZK zodat er voldoende tijd is voor de uitvoering van de plicht en de lijsten vanaf de ingangsdatum van 1 januari 2023.

---

¹ [Reactie VNO-NCW en MKB-Nederland energiebesparingsplicht](#)

Bijlage

Energiebesparing is belangrijk, omdat het bijdraagt aan verduurzaming. Energie die niet wordt gebruikt, hoeft niet te worden opgewekt. Besparing maakt ons bovendien minder afhankelijk van energie vanuit Rusland. Nu de energieprijzen hoger dan ooit zijn, hebben bedrijven al een sterke financiële prikkel om te besparen. De prijsprikkel heeft echter ook een andere kant: dat ondernemers hun productie deels afschakelen waarbij productie verplaatst naar andere landen. Daarmee wordt weliswaar in Nederland energie bespaard, maar het gevolg is economische schade en niet verduurzaming of CO2-reductie. Wat ons betreft moet ook de energiebesparingsplicht leiden tot het verduurzamen van productieprocessen en gebouwen, niet het verplaatsen ervan.

1) Draag zorg voor toegankelijke en heldere EML-lijsten voor ondernemers

Wij hebben enkele punten die dienen te worden gerealiseerd zodat ondernemers na de ingangsdatum zo snel mogelijk aan de gang kunnen met het uitvoeren van de maatregelen.

- Een ondernemersvriendelijk loket is belangrijk om de energiebesparingsplicht toegankelijk te maken voor alle bedrijven. Gegeven de samenhang van de informatieplicht, de geactualiseerde EML en de Omgevingswet, pleiten wij voor een geïntegreerd RVO-loket voor ondernemers wat met de ingangsdatum van de energiebesparingsplicht van januari 2023 operationeel is.
- Voorgaande EML-lijsten waren georganiseerd per sector. Hierdoor was het voor individuele bedrijven helder welke maatregelen wel en niet voor hen golden. Nu maatregelen onderscheiden worden op basis van activiteiten, kan dat onduidelijkheden opleveren voor ondernemers welke maatregelen hen betreffen. Ook verschilt het sterk per sector hoe de terugverdientijd er uit ziet. Op basis van de feedback en uitkomsten van onderstaande aanbevelingen dient overwogen te worden of EZK RVO toch niet de opdracht kan geven branche-specifieke lijsten op te stellen. Wij vragen om:
  - Een snel toegankelijke selectietool zodat een ondernemer eenvoudig kan zien welke maatregel voor hem of haar van toepassing is. De RVO dient branches die hier richting hun achterban ondersteunend in willen zijn te helpen met de meest voorkomende selecties aan maatregelen voor de bedrijven.
  - Kennis vanuit de branches over de maatregelen moet worden meegenomen door vanuit RVO aan te bieden hoe zij op sectorniveau kunnen bijdragen aan verduidelijking van de lijsten. Zo werden er in voorgaande EML-lijsten foto's of nadere toelichting bij de EML-lijsten gevoegd, om beschreven maatregelen te verduidelijken.
- Sommige van de EML-maatregelen zijn, nu zij niet meer per sector zijn ingedeeld, in strijd met Arbowetgeving en ATEX-regelgeving van specifieke sectoren. Hieronder hebben wij dat aangegeven voor een aantal maatregelen. Wij verwachten dat de overheid voor publicatie een aantal specialisten raadpleegt zodat maatregelen waar nodig worden gespecificeerd, om te voorkomen dat er in de uitvoering of handhaving onduidelijkheid optreedt.
- In sommige sectoren, zoals de retail, zijn er bedrijven met tientallen of honderden vestigingen. Om administratieve lasten te verlagen vragen wij nogmaals aandacht voor de uitvoerbaarheid van de informatieplicht, en vragen dat de zgn. concernaanpak snel wordt gecommuniceerd.

- In de nieuwe wetgeving wordt onderscheid gemaakt tussen de verantwoordelijkheid van de eigenaar van een gebouw en de gebruiker. Omdat dit voor veel ondernemers speelt, is het belangrijk dat de RVO zich inspant om hier duidelijkheid over te verschaffen. Van belang is dat huurders van een pand niet met sancties te maken krijgen door de informatieplicht door maatregelen waar ze geen invloed op uit kunnen oefenen, of vice versa.
- 2) Heroverweeg (tijdelijk) maatregelen die te complexe technische en inhoudelijke voorwaarden hebben waardoor plaatsing op de EML de uitvoering niet ten goede komt.**

In de energiebesparingsplicht zijn maatregelen opgenomen die specifieke technische voorwaarden en substantiële voorfinanciering vergen. Dat speelt bij zon op dak en hybride warmtepompen. Voorkomen moet worden dat door ontbrekende randvoorwaarden en uitvoeringsproblematiek bedrijven maatregelen niet kunnen nemen, maar daar wel toe verplicht worden. Daarom moet helder worden dat de verplichting alleen geldt onder specifieke voorwaarden. Ook zou, juist in het kader van het stimuleren van CO₂-reductie, moeten worden bezien hoe belemmeringen om maatregelen te treffen zo snel mogelijk weggenomen kunnen worden.

- Het kabinet heeft in juli jl. aangekondigd te komen met maatregelen om de knelpunten voor een bredere uitrol van zon op dak aan te pakken. Terecht, omdat het benutten van geschikte daken een win-win is: lagere prijzen voor de gebouweigenaar en efficiënte benutting van beschikbare ruimte. Tegelijk moet de dakconstructie het aankunnen (of geschikt worden gemaakt), voldoende liquiditeit beschikbaar zijn om netverzwaring binnen het pand te realiseren, en de verzekerbaarheid op orde zijn (ook betaalbaarheid van de premie). Daarnaast is het door de netcongestieproblematiek op vele plekken in Nederland niet mogelijk om grootschalig zon op dak uit te voeren. Tot slot vragen wij aandacht voor leveranciersopslag in gevallen fors is verhoogd en de terugverdientijd aanmerkelijk verlengd. In de EML-lijst komen sommige van deze punten al terug als noodzakelijke randvoorwaarden. Het is belangrijk dat er gedetailleerder wordt toegelicht welke randvoorwaarden gelden (waarbij bovenstaande volledig worden overgenomen), en er in de uitvoering helderheid is dat deze randvoorwaarden gelden voor verplichte uitvoer. Het verdient de voorkeur dat, gezien het belang van zon op dak, hier separaat in een uitvoeringsprogramma vorm aan wordt gegeven. Dit geeft ook schaalvoordelen wat betreft de installatie. Die is gegeven de arbeidstekorten cruciaal.
- Dezelfde problematiek speelt bij de hybride warmtepomp. Ook hier geldt dat het wenselijk is om waar dat uit kan en past, deze techniek toe te passen. Tegelijk komt het de effectieve uitvoering niet ten goede als deze maatregel als zelfstandig moment op de EML-lijst wordt gezet. Er is een groot tekort aan hybride warmtepompen en arbeidskrachten. Daarnaast start het programma hybride warmtepompen. Het is logischer om deze maatregel als natuurlijk moment aan te geven, en hiervoor dit programma te benutten. Voor een pand in de binnenstad met bewoners boven de winkel geldt bijvoorbeeld dat zij geen geluidsoverlast mogen hebben. Een vergunning van de gemeente is noodzakelijk, omdat de hybride warmtepomp vaak (deels) buiten

het gebouw geplaatst wordt. Deze voorwaarde (krijgen van een vergunning) dient te worden toegevoegd.

3) Laat de terugverdientijd matchen met de praktijk

Hoge energieprijzen zorgen ervoor dat besparing snel loont. Tegelijk is het belangrijk dat ondernemers de maatregelen kunnen nemen, en dat ze zich ook echt terugverdienen binnen de gestelde termijn.

- Het is positief dat TNO is gevraagd de prijzen vast te stellen, omdat onafhankelijke expertise nodig is om in de volatiele markt tot een goed onderbouwde berekening te komen. Wij hebben daarover aangegeven in de vorige consultatie dat deze prijzen realistisch moeten zijn en aansluiten bij de praktijk van de komende vijf jaar (zodat ze ook daadwerkelijk terug te verdienen zijn). Wij delen de inzet van het kabinet om actuele prijzen te gebruiken. Tegelijk zorgt het ontbreken van de definitieve energieprijzen voor onduidelijkheid over de EML-lijsten, omdat die aan verandering onderhevig (kunnen) zijn. Wij verwachten dat EZK hier zo snel mogelijk helderheid over geeft, zodat ondernemers weten wat zij kunnen verwachten.
- Om de terugverdientijd goed te matchen met de praktijk dient expliciet aan te worden gegeven in de toelichting op de maatregelen voor welke sector de maatregelen zijn doorgerekend. Hierdoor is zeker dat maatregelen worden genomen door bedrijven waarvoor de maatregel passend is, en waarbij die terug te verdienen valt. Doordat de huidige EML-lijst generiek is, vrezen wij dat onvoldoende naar voren zal komen waar maatregelen wél en waar niet kunnen worden terugverdiend.

4) Zorg dat de uitvoering van de maatregelen financieel en praktisch mogelijk is voor alle betreffende bedrijven.

- Naast gestegen energiekosten hebben veel bedrijven te maken vele andere kosten die niet altijd zijn door te belasten. Verschillende sectoren, zoals de retail en horeca, zullen vanaf 1 oktober uitgestelde belastingen vanwege corona gaan aflossen. Hierdoor staat de liquiditeit van ondernemers onder druk. Hoewel de energiebesparende maatregelen terug te verdienen zijn in vijf jaar, is het ‘up-front’ wel een forse investering. Ondernemers zouden moeten worden geholpen als zij door ontbrekende cashflow maatregelen anders niet kunnen nemen. Met het (deels) financieren van deze maatregelen draagt de overheid op zeer korte termijn bij aan de energiebesparing. Tegelijk worden ondernemers geholpen om in tijden waar hun verdienvermogen sterk onder druk staat, wél energie te besparen. Wij willen hier samen met de ministeries aan werken om te kijken welke oplossing hiervoor (op korte termijn) mogelijk is.
- Het aantal te nemen maatregelen per ondernemer neemt ook toe. Niet alle maatregelen kunnen op hetzelfde moment worden genomen als zelfstandig moment, ook gezien de continuering van de bedrijfsprocessen en mogelijke knelpunten in de randvoorwaarden (financiering, arbeids- of materiaal tekorten). Het is daarom belangrijk dat bedrijven weten dat zij via uitvoeringsplannen hier een aanpak voor kunnen indienen, en dat het bevoegd gezag hierin meedenkt.

5) Specifieke opmerkingen over EML-maatregelen

Naast deze algemene punten hebben we wat betreft een aantal maatregelen nadere vragen en opmerkingen. Daarnaast verwijzen wij naar enkele branches die separaat nog zullen komen met nadere branche-specifieke reacties en opmerkingen.

FA3: Voor schoonmaken mag bij houtstof geen perslucht gebruikt worden in verband met Arbowetgeving.

FA4: De meest kostenefficiënte methode om verlies van perslucht buiten bedrijfstijden te beperken is een 'uit/aan knop'. Deze optie dient als alternatief te worden toegevoegd aan deze maatregel naast de tijdschakelaar.

FG2: Een 'salamander' is een sectorspecifiek begrip wat zonder context onduidelijkheid oplevert. Het toevoegen van (open oven) verheldert al.

FG4: Door het ontbreken van een sectorspecifieke lijst is het niet helder welke definitie wordt gehanteerd, en welke terugverdientijd als basis is genomen, wat betreft de vaatwasser. Het lijkt te gaan om grote vaatwassers die in de horeca worden toegepast, maar nu zou de indruk kunnen worden gewekt dat dit voor alle bedrijven geldt die in de kantine een vaatwasser hebben. Daarnaast is de vraag of in de berekening ook de afschrijving op de huidige vaatwasser is meegenomen.

FG5: Deze maatregel lijkt erg specifiek. De technische randvoorwaarde biedt weinig duidelijkheid hoe 'nabij' de leiding moet zijn. Dit maakt erg uit voor eventueel bijkomende investering van aanleg warmwaterleiding. Daarnaast biedt de 'huidige situatie' geen duidelijkheid over wanneer het wenselijk is het warme water te benutten. Wordt warm water met gas verwarmd uitgezonderd en betreft dit alleen duurzaam opgewekte warmte of restwarmte?

FG7: Waarom is hier niet aangegeven dat een technische voorwaarde is dat er geen netverzwaring nodig is?

GC2: Naast de hierboven reeds gestelde vragen, is in de terugverdientijd de afschrijving van de levensduur van het bestaande systeem meegenomen?

GC9: De toepassing hiervan is niet nader gespecificeerd. Klopt het dat dit alleen vaste werkplekken betreft (en daarvoor berekend is)? In het andere geval wordt het geformuleerde doel namelijk niet bereikt.

GG8: 'Niet altijd' gaat mogelijk voor discussie zorgen. Ook in de 'huidige situatie' is dit niet helder geformuleerd.

PA2: De ventilatielucht mag niet recirculeren bij bepaalde lakken en lijmen volgens Arbowetgeving. Hier is verheldering en check met de Arbowet noodzakelijk.

PA3: ATEX-regelgeving bepaalt de brandgevaarlijkheid van situaties. De zorg is dat deze maatregel vanwege ATEX-regelgeving niet mag. Verzoek dit door ATEX-specialist te controleren.

PA4: Kan 'spotreparaties' verhelderd worden. Nu is niet duidelijk waarop wordt bedoeld.

PA5: Kan 'hangschakelaars' verhelderd worden. Nu is niet duidelijk waarop wordt bedoeld.

PC5: Bij laag debiet kan stof neerdalen. Dit kan mogelijk voor explosiegevaar zorgen. Hier is ATEX-regelgeving op. Als technische voorwaarde zou daarom moeten worden toegevoegd dat er geen stof neerslaat in het systeem door verlaging van de snelheid.

PC7: Het is voor ons niet helder wat hier wordt bedoeld. Verzoek dit helderder uit te werken.

PD2: Kan dit logischer uitgelegd worden? En betekent dit dat lucht gerecirculeerd wordt? Bijvoorbeeld bij houtstof zou dit betekenen dat er gefilterd moet worden tot 0,1 van de grenswaarde van houtstof. Titel zou anders moeten zijn, ".....zodat afvoer van warme lucht wordt beperkt en nuttig gebruikt wordt voor verwarming".

PD11 en FB1: Dit is geen EML-maatregel, maar een DBO-maatregel.

PE1: De huidige situatie klopt niet: het moet toch minder zijn in plaats van meer? Anders krijg je geen grotere Delta T.

PH1: De generieke maatregel UPS kent verschillende technieken (vliegwiel, batterij). Uitschakelen heeft negatieve gevolgen voor de redundantie of de prestaties van de batterij als deze vaker aan en uit wordt geschakeld. Een wekelijkse inspectie van batterijen is disproportioneel arbeidsintensief. Graag met betreffende leveranciers en sectoren heroverwegen en nader uitwerken.

De categorie PH is de enige categorie die specifiek aan een sector is gekoppeld in plaats van aan een functie. Dit werkt verwarrend als gaat om generiek functies zoals UPS (PH1) die in meerdere sectoren voorkomen - geldt dit dan alleen voor datacenters? - en bij het onderscheid van een maatregel met betrekking tot vrije koeling die twee keer voorkomt (PH2 en FE4). PH5 en PH6 lijken veel op elkaar, duidelijker onderscheid maken in frequentieregeling bij bestaande zaalkoelers (zelfstandig moment) en frequentieregeling meenemen bij nieuwe zaalkoelers (natuurlijk moment).

FI1: Naast de hierboven genoemde punten een specifieke vraag over de berekening van de terugverdientijd. In hoeverre is hierin de recent gepubliceerde afbouw van de salderingsregeling meegenomen, evenals de aankondigingen van verschillende hoogtes van de terugleververgoeding van energiebedrijven.

FD21: Arbotechnisch moet in een grote vries- of koelcel juist altijd verlichting zijn. Dit staat wel bij de technische randvoorwaarden, maar dit kan verduidelijkt worden. Deze maatregel geldt namelijk alleen in sectoren met doorgaans kleine vries- of koelcellen.